

GROBOVI VOJNIKA SU VELIKI PROPOVJEDNICI MIRA

Dvadesetpeti obljetnica osnutka Hrvatskoga vijeća obrane
(Mostarska katedrala, 8. travnja 2017.)

„Svojim pripovijedanjem, punim sjećanja, Biblija nam nudi fundamentalnu pedagošku metodu: vrijeme koje živimo ne može se razumjeti bez prošlosti, shvaćene ne kao cjelina dalekih događaja, nego kao životna limfa koja kao rosa natapa sadašnjost. Bez te svijesti stvarnost gubi svoje jedinstvo, povijest svoju logičku nit, a čovječanstvo gubi smisao vlastitih akcija i usmjerenje vlastite budućnosti.“

I.

Upravo navedenu misao izgovorio je papa Franjo za vrijeme audijencije u kojoj je, 24. ožujka 2017., primio 27 državnih poglavara i vodstvo Europske unije, zajedno s njihovim delegacijama. Bilo je to u povodu 60. obljetnice potpisivanja Rimskih ugovora (25. ožujka 1957.), koje se smatra trenutkom nastanka Europske unije.

Učinilo se vrlo prikladnim i poučnim navesti spomenute Papine riječi također danas, kada se sjećamo ratnoga proljeća od prije četvrt stoljeća i svega što je uslijedilo u narednim teškim godinama. Sjećajući se dakle toga, i vođeni također željom da naša stvarnost zadrži jedinstvo, povijest svoju poveznicu, da se nađe osmišljenje sadašnjega djelovanja i da se prepozna smjer za budućnost, obilježavamo 25. obljetnicu osnutka Hrvatskoga vijeća obrane. Osnovano je na današnji dan 8. travnja 1992. radi obrane hrvatskoga naroda. Otada se taj datum obilježava kao njegov dan utemeljenja, što se službeno nastavlja također u sustavu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, unutar kojih uspomenu na Hrvatsko vijeće obrane i njegovu tradiciju čuva i njeguje Prva pješaka (gardijska) pukovnija.

II.

Ono što je papa Franjo preporučio kao sredstva za izgradnju, slogu i istinski napredak Europe, vrijedi jednako i za nas. Potrebno je definirati, prihvatiti i poštivati određene vrednote, posebice u složenim društvima, kako bi se opće dobro moglo izgrađivati, a zlo sprječavati.

Među njima najvažniji je potreba da uvijek bude **čovjek** u središtu svih misli i nastojanja, a poštovanje njegova dostojanstva glavna zadaća. Kada o tomu govorimo kao katolički vjernici, onda je to mnogo više i važnije od političkih protokola, diplomatskih procedura, deklaracija i zakonskih rješenja. To jest, uz obvezu da se brane i poštuju čovjekova prava i ostvaruju njegova očekivanja, koja iz njih proizlaze, kao vjernici u čovjeku prepoznavamo transcendentalno i neotuđivo dostojanstvo njegove sličnosti s Bogom. Ta sličnost, kao stanje, čini ga uzvišenim! No ta sličnost je i njegova zadaća. Odnosno, čovjek, stvoren na priliku Božju, u svom životu postaje stvarno sličan Bogu tek kada i u mjeri u kojoj zaista voli i poštuje druga Božja stvorenja.

Osim te osobne dimenzije na pojedinačnoj razini, čovjek mora biti središte i srce nastojanja i svake države, njezinih vlasti i ustanova. Naime, svako ljudsko društvo nije običan skup pojedinaca, nego treba biti prvenstveno zajednica, koja je pozvana živjeti obiteljskim duhom u kojemu se poštuje integritet svakoga pojedinca. Kao u dobroj obitelji!

Svaka složena država, a poglavito ovakve kakva je Bosna i Hercegovina, uza sve to, jest također obitelj narodâ, te treba biti organizirana ne kao skup razlika, nego kao zajednica u razlikama. To znači da posebnosti i razlike ne trebaju strašiti niti se smije misliti, da se jedinstvo čuva gušenjem razlika i centralizacijom, asimilacijom i nametanjem rješenja, diktatom demografske većine i majorizacijom.

Ostvarenje toga osnovnog dostojanstva čovjeka i naroda događa se samo kada postoji djelatna, stalna i uzajamna **solidarnost** među članovima ljudskoga društva i solidarnost državnih institucija i programa prema čovjeku i svakom njegovu identitetu. U protivnom, na pojedinačnoj razini završava se u sebičnosti, a na narodnoj u nacionalizmu, što na obje razine vodi u samoizolaciju, provincijalizam i automarginalizaciju: psihološki, duhovno, etički, politički, etnički i kulturno. Pretvara se u opasan trijumf društvenih partikularizama i nemoralne sebičnosti. To je izravno suprotstavljeno kršćanstvu, koje je poslano svemu svijetu, svim narodima i svakomu stvorenju (usp. Mk 16,15). Ako pak država i njezina vlast nije solidarna sa svim svojim različitostima, i naročito ako većina nije solidarna s manjinom, već slijepo slijedi pravilo većine, u složenim državnim zajednicama u takvim situacijama nastupa stanje diktature demokracije, raskorak između pravde i prava, etički sukob između legaliteta i legitimiteta, što za kršćanstvo nikako nije prihvatljivo. To zato što je velik grijeh pojava da se snagom većine guši bilo čije dostojanstvo i da se donosi i primjenjuje zakon tako da se eliminira pravda i legitimitet.

Kršćanski ideali: **otvorenost** prema drugima, potreba uvažavanja različitog u njegovu identitetu i spremnost na obogaćenje u susretu s drukčijim uvijek su i posvuda važna pretpostavka društvene sloge. Suprotstavljene su svakom obliku egoizma i samodostatnosti. Otvorenost omogućuje susret. To je jedno od osnovnih i trajnih pravila crkvenoga socijalnog nauka. Naglašeno je posebice danas kada su sva društva u svijetu postala vrlo složena: ideološki, vjerski, etnički, politički, rasno, vjerski, jezično, kulturno, vrijednosno. Iako je cijela ljudska povijest obilježena susretanjem narodâ i prožimanjem njihovih kultura, teško je naći razdoblje koje je, kao ovo naše, toliko obilježeno tom dinamikom. Stoga se, i tim više, dijalog nameće kao privilegiran oblik susretanja protiv napasti da se u strahu od otvorenosti zatvara u lažnu sigurnost sadašnjega.

Ako se stvari tako poslože, onda pravedan **mir** i skladan razvoj imaju stvarnu mogućnost da se ostvare. Dokaz tomu je i to što narodi i države Zapadne Europe, nakon dogovora mudrih ljudi, napravljenoga poslije užasne tragedije Drugoga svjetskog rata, upravo proživljavaju najdulje razdoblje bez rata tijekom nekoliko posljednjih stoljeća i blagostanje kakvo nije zabilježeno nikada prije. To je još jedan dokaz da se mir izgrađuje i održava slobodnim doprinosom svih, koji su ujedinjeni bogatstvom svojih različitosti. On je moguć samo ako su te različitosti, svaka u življenju svog identiteta, zaštićene pravednim zakonima, slobodne i sigurne. Naime, samo siguran identitet u složenim društvima pretpostavka je slobodnoga susretanja, razvoja i trajnoga mira.

Crkveno učiteljstvo se ovim pitanjima često bavilo. Tako je papa Pavao VI. ustvrdio da je cjelovit razvoj narodâ drugo ime za mir (*Populorum progressio*). Ivan Pavao II. je napisao da je mir djelo solidarnosti (*Sollicitudo rei socialis*), a Benedikt XVI. da se uzrok siromaštva i gubitka mira nalazi u pomanjkanju bratskog osjećaja (*Caritas in veritate*). Papa Franjo piše o nadi koju vlast nudi kada investira u razvoj i mir. Uz napomenu da se kršćanski koncept razvoja tiče cijeloga čovjekova bića, dostojanstva njegova rada, prikladnih uvjeta života, mogućnosti da ima pristup obrazovanju i liječenju. A pravednoga mira, i kad nema ratnih sukoba, u skladu s tim naukom, nema gdje nedostaje posao, gdje se uskraćuje pravedna plaća, gdje je čovjek marginaliziran, gdje je manjinski narod majoriziran, gdje je jači uzurpirao prava slabijega, gdje se živi u bijedi, gdje caruju droga i nasilje, gdje je čovjek iskorišten kao sredstvo za stjecanje profita.

Čovjek, koji je solidaran i otvoren prema drugima te živi u pravednu miru, može s nadom gledati u **budućnost**. Za ostvarenje te perspektive pozvani su poglavito oni, koje su ljudi izabrali za svoje predvodnike, da stvaraju okolnosti optimizma i nude razloge nade, tako što će odgovorno identificirati konkretne načine i potrebne korake društvenoga razvoja u obliku da se konačno riješi

pitanje proklamirane ravnopravnosti pojedinaca i naroda, da se donosi pravedne zakone i onemogućiti njihova selektivna primjena, da se omogući ozbiljan odgoj mladih i njihovo uključivanje u svijet rada, da se investira u obitelj, poštuje savjest i ideale, da se brani svetost života i osigura rađanje potomaka bez straha da ih se neće moći uzdržavati.

III.

Dan osnutka Hrvatskoga vijeća obrane i ovo današnje njegovo blagdansko obilježavanje, ujedinjeni su željom, nadom, upornim zalaganjem i očekivanjem da svaki Hrvat i cijeli narod, u skladu s predstavljanim načelima, bude slobodan, jednakopravan s drugima, poštovan, uvažavan i siguran. Ali također, povezani su istim trudom i voljom da i svi drugi budu jednako sve to. Ujedinjeni su također vjerom da nam svima, nakon tragičnih iskustava rata, i nakon iskustava sa zakonom bez pravde i legalitetom bez legitimiteta, treba pravedna i bolja budućnost ove zemlje, njezinih ljudi i narodâ.

Sjećanje na prošle zasluge, uspjehe, slavne dane, žrtvu i teške odluke potiče nas na zahvalnost, ponos i nasljedovanje njihova primjera. Njihovo zajedništvo i sloga u obrani osnovnih prava i dostojanstva hrvatskoga naroda pouka su onima koji danas, u različitosti stranačkih pripadnosti, sudjeluju u demokratskoj obrani istih prava i dostojanstva. A neuspjesi, nesreće i posebice sveukupno iskustvo ratnoga stradanja ljudi, pripadnika raznih narodâ i uvjerenja, potiče nas na molitvu i djelovanje, da se to nikada više ne dogodi. Nadahnjuje nas za potrebitu hrabrost da se oproste stari nesporednici i djeluje na zaista nov način radi duhovnoga pročišćenja osobnoga i kolektivnoga pamćenja, radi oslobođenja duša i preobrazbe cijeloga društva. Pri tomu znademo da je izgradnja povjerenja, društvene sloge, pravednoga mira, poštivanja svačijih osobnih i kolektivnih prava, stvar dugoga procesa, kojega treba uspostavljati, brižno i dobronamjerno njegovati, dosljedno provoditi i uporno podržavati. Pri tomu, zbog osobnog i narodnog ponosa, ne prihvaćamo da nam itko to daje kao milost ili znak dobre volje, jer mi to imamo, kao što imaju i svi drugi, te samo tražimo da svi u Bosni i Hercegovini uzajamno to jedni drugima poštuju.

Grobovi vojnika su najbolji dokaz da su se mnogi, nažalost, često znali udaljiti od ovih vrednota. Oni su osuda svake nasilne smrti i svakoga njezina uzroka. Oni su svjedoci i posljedica krize i nasilja. Oni su i opomena da se uči od povijesti, kako ne bismo bili osuđeni na njezino ponavljanje. Stoga su grobovi vojnika veliki propovjednici mira. Oni su glasan vapaj smrtno tišine za životom i žarka molitva za mirom.

S tim nakanama i željama, ovu svetu Misu prikazujemo za sve pokojne pripadnike Hrvatskoga vijeća obrane i molimo milosrdnoga Gospodina: Bože daj slogu, slobodu, mir i jedinstvo hrvatskom narodu, svakom čovjeku, cijeloj zajednici ljudskoj i svetoj Crkvi kršćanskoj. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

*✠ Mons. dr. Tomo Vukšić
vojni biskup u Bosni i Hercegovini*